

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad ca: officiarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent István tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdekben.

Felirat a képviselőházhoz.

A Fejérváry-kormány óriási anyagi csapást mért városunkra. A fejér- és tolnavármegyei helyi érdekű vasut óriási forgamát terelt el városunktól. Ehhez járult az újabb csapás, hogy Vörös László kereskedelmi ügyvivő a részvények értékét átjatszotta a pesti kereskedelmi bank javára s Székesfehérvár szab. kir. város a 150.000 korona behizetett részvénytőkéje fejében 5000 koronával nulláztatik ki. Ezen lelkiismeretlen kijátszás ellen *Harranek József* kir. tanácsos polgármester a következő kitény, nagy gondnal s kiváló alaposággal szerkesztett feliratot intézi a megsértett érdekeltnek nevében a törvényhatóságok útján a képviselőházhoz:

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

A fejér- és tolnavármegyei helyi érdekű vasut részvénytársaság végrehajtó bizottsága múlt évi augusztus 5-ik napjára hirdetett közgyűlésnek napirendjén azon meglepetésben részesítette törzsrészvényeseit, hogy megegyeztet az államvasutakkal, a Székesfehérvár—adony-szabolcsi vasutnak bérbeadására és nyomban kérte a kereskedelmi miniszter által összeállított szerződéstervezet elfogadását, hogy az lehető gyorsan végleges jóváhagyás végett a kereskedelmi miniszterhez felterjeszhető legyen.

Ambár ezen vasut részvénytársaságnak törzsrészvényese fejér- és tolnavármegye, úgy Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatóságának közönsége, törzsrészvényese minden érdekelt község és így ezen részvénytársaság igazgatóságában helyet foglalnak e törvényhatóságok megbízottjai, valamint tagja az igazgatóságnak az előszállási uradalom érdekében a zirci apátságnak egy kiküldöttje is, tény az, hogy mi, kik ezen vasut részvénytársaság keletkezte óta minden igazgatósági és közgyűlésen jelen voltunk, arról, hogy a részvénytársaság végrehajtó bizottsága és a magyar kereskedelmi miniszter között ezen vasut bérbeadására vonatkozólag tárgyalások folynak, tudomásul nem bírtunk és soha sem a végrehajtó bizottságnak, sem a részvénytársaság elnökének ily irányu meghatalmazást nem adtunk, de ezen vasut bérbeadásáról soha szó sem volt.

Lehetetlen volt tehát nekünk, mint ezen erkölcsi testületek és törzsrészvényesek képviselőinek rögtön belemenni egy oly szerződés tárgyalásába, melynek feltételeit soha nem láttuk, róla sohasem hallottunk, és a mely szerződés úgy lett elbírálva terjesztve, hogy azt rögtön letárgyaljuk, elfogadjuk és végleges megerősítés végett a kereskedelmi miniszterhez felterjeszjük. — Meglepetésünkben nem tehetünk mást, mint arra kérjük az elnökséget, hogy nyújtson módot ezen ismerni kívánt szerződés

betekintésére és tüzzön ki újabb határidőt ezen tudtunk és nélkülünk keletkezett szerződés tárgyalására.

Az igazgatóság belátva, hogy egy törvény által szabályozott részvénytársaságban nem lehetett meg tárgyalás az arra hivatalos meghallgatása nélkül és hallgatag beismerve azt, hogy egy jogállamban létező és törvény által szabályozott részvénytársaságnak egy érdekes csoportja minden megbízás nélkül nem köthet szerződést a részvénytársaság tulajdonát képező vállalatra vonatkozólag, kérésünket meghallgatta és a jóváhagyás végett elibénk terjesztett szerződés-tervezetet minden igazgatósági tagnak másolatban kiküldvén, ugyancsak múlt évi augusztus 16-ik napjára egy újabb ülést hirdetett.

Mi, a jelzett erkölcsi testületek megbízottai az augusztus 16-ik napjára Budapestre hirdetett közgyűlést megelőzőleg a nekünk kiadott szerződéstervezetet átvizsgálván, szomoruan tapasztaltuk azt, hogy ezen megkérdésezésünk és megbízásunk nélkül keletkezett szerződés-tervezet nélküli mindazon feltételeket, melyek azt részünkről elfogadhatóvá tennék, mert a törzsrészvényesek által tényleg kamatostól kifizetett 3.108.800 korona törzsrészvénynek csaknem teljes megsemmisülésével minden egyes 200 korona névértékű törzsrészvényt 5 k. 60 fillérrel elégít ki, míg az egy kézben és kizárólag a pesti m. kereskedelmi bank tulajdonában levő 36960 drb elsőbbségi részvény értékét 75%-ban biztosítja.

Ismerjük a kereskedelmi törvényt; tudjuk az elsőbbségi részvényeknek a törzsrészvények feletti előjogát, de midőn a részvénytársaság tulajdonát képező vasutnak múlt évi május hó 27-én tartott 7-ik üléstől szóló jelentésében az 1902. üléstev eredményéhez képest az igazgatóság 3884 korona 53 fillér feleslegről számol el és alig két hónap mulva már egy oly bérbeadást, helyesebben adásvételt tervez az államvasutakkal, hol a törzsrészvények értéke megmáshatlanul egyszerre 200 koronáról 5 korona 60 fillérre száll alá, míg az elsőbbségi részvények, melyek után bizonyára alig fizetett be tényleg egy harmada a névértéknek, a névérték 75%-ával honoráltatik, akkor oly lelkiismeretlen színben állt előttünk ez a tervezett jogügylet, melynek érvényesülése ellen kötelességünk ké lett sikra szállni. A múlt év augusztus 16-ik napjára hirdetett közgyűlés megtartott. Az érdekelt erkölcsi testületek mint törzsrészvényesek képviselői arra pontosan megjelentünk; megjelent az állam által jelzett törzsrészvényeseknek képviselője és ott volt az összes elsőbbségi részvényesek tu-

lajdonosaként a pesti magyar kereskedelmi bank képviselője is.

Hogy azonban a közgyűlés a gyűlés kellekneinek meghatározására szolgáló azon felfogásnak „Tres faciunt collegium“ ne csak megfelelően, de nagy érdeklődés jelei is mutatkozzanak, ott voltak törzsrészvényesekként szavazni oly alapú árak is, kik bizonyára drágán jutván a törzsrészvényekhez, közülök legtöbbben talán Fejér- és Tolnavármegye területét lábaikkal soha nem is érintették és a kiket természetes alapon senki a világon érdekeltnek nem tarthat. Nem azért hozom ezt fel, mintha ezzel sérelmeinknek jogalapját akarnám kidomborítani; mert ezen részvénytársaság jelen helyzetében a pesti magyar kereskedelmi bank egymaga is elégséges dönteni e részvénytársaság gyűlésein felmerült kérdésekben, de reá akarok mutatni a kereskedelmi törvény fogatkozásaira, melyek nem respektálva erkölcsi kötelességeket, nemcsak az üzérkedésből résztvevőket károsíthatják meg, hanem egész cinizmussal és a felügyelő hatóságok segédkezése mellett károsítanak meg erkölcsi testületeket, kiknek védelmét törvény és felsőbb hatóságok volnának hivatva biztosítani. Az augusztus 16-ára összehívott közgyűlésnek tehát előreláthatólag az lett a határozata, hogy az államvasutak és ezen vasut-részvénytársaság között létrejött bérleti, illetve adásvételi szerződést elfogadta és a jelenvolt törzsrészvényeseknek írásba foglalt óvását helyesebben tiltakozását a közgyűlési határozat kapcsán a magyar kereskedelemügyi miniszterhez a végleges megkötés végett felterjesztette. Ezen óvásunk a tárgyalási iratok között a kereskedelmi m. kir. miniszteriumban 72.935/1904. sz. a feltalálható.

Bár az az érdekes csoport, mely ezen kizárólag a pesti magyar kereskedelmi bank érdekeit szolgáló ügyben a lehetőségig mindent elkövetett, hogy ezen szerződés miniszteri jóváhagyást nyerjen, sőt benyújtott óvásunk után nem tekinthetvén el a törzsrészvényesek jogos felháborodásától, még lépéseket is tett arra nézve, hogy a kereskedelmi miniszter fogadjon el oly compromissumot, mely a törzsrészvényeseket a tényleg behizetett törzsrészvény 38%-val elégítse ki, jóváhagyást sürgető kérésük az akkori miniszternél mégsem talált meghallgatásra; mert utólag bizonyára belátták a miniszteriumban is, hogy a bérbeadás és állami megváltás kérdését oly előtárgyalás nélkül, melyben a törzsrészvényesek is bevonatnak, jóváhagyni nem lehet és az érdekeltséget megnyugtatólag kielégíteni képtelenség, ha a kielégítés mérte megállapításánál nem lesz mérle-

gelve az, hogy az elsőbbségi kötvények nem papíron, hanem tényleg mily értéket képviselnek; mert szabad egyezkedésnél, hol kényszerrel nem lehet szó, a kereskedelmi miniszternek a tisztá és a mai üzérkedő gazdálkodástól ment jogérzet érvényesítése mellett csak olyan részvénytársasági határozatot lehet jóváhagyni, mely minden érdeket megnyugtatólag elégíti ki és melyben az érdekeltség összesége kifejezetten bele is nyugszik, annál is inkább, mert törvény szabályozza azt, mikor áll be az állam megváltási joga és törvény intézkedik arról, hogy ily esetben, mikor eszközöndő a megváltás. -- A mult évi augusztus 16-án hozott közgyűlési határozat tehát elintézetlenül hever a kereskedelmi ministeriumban, midőn bekövetkezett az alkotmányos ministerium felmentése és utána a jelenlegi ügyvezető kormány vette át az igazgatást. -- A kormányban és annak vezetőiben beállott személyváltozás tette végre lehetővé azt, hogy a fejr- és tolna-vármegyei helyi érdekű vasut részvénytársaság tulajdonát képező Székesfehérvár--adony szabalesi vasutat a jelenlegi minister folyó évi június 17-én 72935/904 szám alatt kelt határozatával bérbe vette és az eredeti szerződéstervezet 7. §-ában megjelölt módon magának e vasut megváltását is biztosította, tehát bérleti és ezt tetszésszerűt adásvételi szerződésre változtatható szerződést kötött, mely szerződést a részvénytársaság végrehajtó bizottsága már folyó évi június 20-án tartott ülésében kiküldötte: a pesti magyar kereskedelmi bank képviselője által a részvénytársaság nevében alá is íratott s így az általunk kifogásolt szerződés jogerőre emelkedett. -- A huzavona hosszúságát, valamint a bekövetkező jóváhagyás és végrehajtás közötti feltűnő rövid időt azért is kell hangsúlyoznom, hogy reá mutassak azon lélektanilag fontos körülményre, miért kellett a lelépett kormánynak csaknem egy egész év az érdekeltek által sürgetett jóváhagyás megmondolására és a jelenlegi kereskedelmi minister miért találta azt oly sürgősnek, hogy július 17-én kelt jóváhagyó határozata a végrehajtó bizottság által már július 20-án le is tárgyalatott és a szerződés aláírására kiküldött tagok megnevezésével már el is intéztetett. Ennek egyszerű magyarázata az, hogy míg a lelépett kormány lelkiismerete nem volt képes a törzsrészvényesek által feltárt sérelmeken durván keresztülgázolni, addig a jelenlegi kormány minden habozás nélkül a legbotrányosabb indokok felhasználásával 72 óra alatt határozott, határozatát az érdekelte részvény társaság végrehajtó bizottságával közölte, s ugyanezen idő alatt már a részvénytársaság végrehajtó bizottsága is intézkedett, hogy a jogaikban megsértett törzsrészvényesek már egy véglegesen megkötött üzlet létrejöttét konstatahassák.

Mi volt rugója ezen gyorsaságnak? mi volt rugója annak a feltűnő kedvezésnek, melyben a pesti magyar kereskedelmi bank a kereskedelmi minister által részesült? -- azt a megbeszélésen kívül álló ember nem tudhatja, de hogy a törvény, a méltányosság és közérdek figyelembe nem részesült, az kétségtelen; mert oly szerződést jóváhagyni, melyet maga az első sorban érdekelt kereskedelmi bank is korábban a

törzsrészvényesekre nézve sérelmesnek ismert el és segédkezett a törzsrészvényesek méltányos kielégítését érvényre juttatni, eredeti alakjában a miniszternek megerősíteni nem lett volna szabad.

Kereskedelmi minister ur midőn 72935 szám alatt kelt határozatával a közgyűlési határozatot jogerőre emelte, az ezt tudatol leiratában határozatát ezzel indokolja:

a) hogy a részvénytársaság közgyűlése 2177 szavazattal 289 szavazat ellenében fogadta el a szerződés feltételeit;

b) mert a jóváhagyás köztekintetekből kifogás alá nem esik és az elutasítás a részvénytársaság érdekei szempontjából semmivel sem volna megokolható;

c) mert a tiltakozó törzsrészvényeseknek azon kifogása, hogy a végrehajtó bizottság megbízás nélkül járt el, nem igényelhet kormányhatósági elbírálást;

d) mert az 1902. évi május hó 10-én tartott ülés jegyzőkönyvének 3-ik pontja alatt a végrehajtó-bizottságnak részére adott felhatalmazást olyannak tekintik, melyben a vasut bérbeadása is befoglaltatik;

e) mert a kormány a törzsrészvényesek pénzügyi helyzetének szakszerű és beható megvizsgálása alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy a törzsrészvényesek akár a vasut jövedelmezősége alapján, akár pedig a törvényes állami megváltás szempontjából csaknem értéktelenek és csupán a vasut létesítése érdekében a fond perdú nyújtott hozzájárulást, illetve átkozatot jelentenek;

f) mert a leirat indokolása szerint a törvényes állami megváltási jog érvényesülése esetében a törzsrészvényesek részére csak akkor lett volna kedvezőbb helyzet elérhető, ha az állami megváltás az elsőbbségi részvények osztalék hátralékának felszaporodása előtt érvényesült volna;

g) előnynek sorolja fel a ministeri határozat indokolása azt is, hogy az állam által jegyzett törzsrészvények kielégítését a magán törzsrészvényesek kielégítése megelőzi és ezt még siet a minister ur azzal a kedvezményvel is jobb színben feltüntetni, hogy

h) az esetre, ha a bérlet tartama alatt a vasuti jövedelmezősége oly kedvező fordulatot venne, amelynek bekövetkezése esetén a törzsrészvényesek már osztalékra számíthatnak, ez az osztalék nekik tényleg ki is fizetessék és végül

i) a minister ur a leirat végzavában annak a meggyőződésnek ad kifejezést, hogy ezen határozatában a törzsrészvényesek megnyugtatósa érdekében a legmesszebbi határig elment.

Mielőtt a szerződést jóváhagyó ministeri határozatnak az a-i pontok alatt felsorolt indokaira észrevételeimet megtenném, kötelességyszerűleg feltárom, hogy ezen szerződés értelmében mi vár az elsőbbségi részvényesekre és mi sorban részesülnek a törzsrészvényesek, ha a bérleti szerződés érvényesül, vagy ha a kormánynak úgy tetszik, hogy a szerződésben biztosított megváltási jogát érvényesíti.

Ezen általunk kifogásolt szerződés alapján a pesti magyar kereskedelmi banknak most 1905-ben még birtokában levő és be nem váltott 38.054 db. 200 korona névértékű elsőbbségi részvénye államilag biztosított 150 korona értéket nyer, miál-

tal a pesti magyar kereskedelmi banknak az az összeg képezi teljesen biztosított nyereségét részvényenként, mely összeg különbségként jelentkezik a 150 korona és azon összeg között mit a kereskedelmi bank ezen részvényekre annak idejében hitelkép nyújtott. Hogy e részvényeket annak idejében mily összeggel honorálta, azt csak a bank mondhatná meg, de kétségtelen, hogy csak kis összeget lehet az, mit ily természetű elsőbbségi részvényekre hitellezhetett. Ez a 150 korona lett tehát ma egyenkénti értéke a kereskedelmi bank tulajdonát képező elsőbbségi részvényeknek, ha a vasut a már aláírt szerződés 7-ik pontja értelmében mai napon az állam által beváltatnék és az állam által fizetni kötelezett 230.620 korona évi bér vétetik alapul a tőke érték meghatározásánál.

Ha pedig a bérleti szerződés marad érvényben, akkor ma a pesti magyar kereskedelmi bank tulajdonát képező elsőbbségi részvények darabonként . 5.0301 " 1930-ik évben már . . . 3. 288 " 1955-ik évben 4. 578 " és így tovább mindig magasabban kamatoznak.

A mi a törzsrészvényeseket illeti, ha az 1954467 korona névértékű törzsrészvények mai napon nyernének kielégítést az államnak szerződésileg biztosított megváltási joga alapján, akkor egy-egy 200 korona névértékű törzsrészvényre 5 korona 60 fillér esnék, ha pedig a bérleti szerződés maradna mindvégig érvényben, akkor a bérlet 81-ik évében egy-egy 200 korona névértékű törzsrészvény 134 koronával nyerne kielégítést, mely összeg egyenértékű azzal az összeggel, mely 81 év múlva előáll, ha mai napon 5 korona 60 fillért 4% kamatozással 81 évre tőkésítünk.

A pesti magyar kereskedelmi bank tehát ma már a pénzpiacra is biztos értéket képviselő részvényekhez jutott, a törzsrészvények pedig az idő szerint tényleg teljesen megsemmisültek; mert ki tulajdonít oly papírnak értéket, mely 81 év után lesz 124 koronával beváltható, de addig való jövedelmezőséggel lehetsége is ki van zárva; mert a 3-ik 4-ik nemzedék által élvezhető értéket, gyakorlatban elismert értéket nem képezhet és azt pénzügyi váltátni nem lehet.

Áttérve most már a szerződést jóváhagyó ministeri leirat indokaira, azokra a következő megjegyzéseket teszem:

ad a) a szavazatok aránya jelen esetben az indokolásban nem foglalhat helyet; mert jelen ügynél az 1884: 21 t. cikk 2 §-ának esete fenn nem forog és az 1904 évi 14 t. cikk nem utasította a ministert ezen vasut bérbevételére, vagy megváltására, tehát a szavazatok többségére nem lehet ott hivatkozni, hol a bérbeadás, vagy eladás kérdése törvény és jog szerint nem lehetett döntés tárgya, hanem mint jelen esetben az érdekelte csoport élelmesége és befolyása és a miniszternek törvénytelen-ségre való hajlandósága vezérelte közgyűlés elé a bérbeadás kérdését.

ad b) a határozat jóváhagyásának második indoka hamisítatlan fényképe annak a gondolkodásnak, mely ily szerződés jóváhagyására képes volt; mert arról a szerződésről, mely úgy szólván megdöbben-tette azokat az erkölcsi testületeteket, kik

éppen a kereskedelmi ministerium állásfoglalása után járultak több millióval e műlétesítéséhez, azt állítani, hogy az köztekintésből kifogás alá nem esik, oly frívol állítás, mely méltán megbotránkozthat mindenkit, ha e szerződés által megkárosított erkölcsi testületekre gondol. Tehát valamely kérdés morális oldala nem esik köztekintet alá?

ad c) éppen ily frívol és igazán szégyenletes a ministeri határozat azon indoklása, hogy nem igényelhet kormányhatósági elbírálást az, vajjon a végrehajtó bizottság megbízásából, vagy megbízás nélkül alkudozott-e az államvasutakkal. A törvényhatóságok és községeknek felügyelő hatósága a kereskedelemügyi magyar minister is. Ezeknek a törvényhatóságoknak és községeknek veszélyeztetett érdekéből emeltek óvást a megbízottak azon kereskedelmi minister előtt, kit sem törvény, sem országgyűlés nem utasított e vasútvonal megváltására, hanem mondjuk tisztán: kit a pesti magyar kereskedelmi bank kért fel ezen vasút megváltására, mely megváltás ellen a törzsrészesvényesek érhető erővel tiltakoztak. Ha tehát bír a kereskedelmi minister ép jogérzettel és megengedi azt, hogy elhatározásánál őt erkölcsi szabályok is irányítsák, akkor mint felügyelő hatóságnak utasítani kellett volna az ajánlatot tevő végrehajtó bizottságot, hogy az ajánlatot közgyűlési tárgyalás és az érdekelt részesvényesek meghallgatása után tegye meg.

ad d) hogy ferdtetés és erőltetett érvelés a ministeri határozat egész indoklása, azt legjobban feltűnteti az az állítás, melyet a leiratában hivatkozott az 1902. évi május 10-én tartott ülés jegyzőkönyvének 3-ik pontjából következtet. Ebben a határozatban ugyanis a végrehajtó bizottság azt a feleletet nyerte, „hogy az Adony-szabolcs Székesfehérvári vonalat megillető átmeneti forgalom vitás kérdését belátása szerint rendezze.“ Ebből az utasításból, mely még nem is az egész vasút,

hanem csak az adony-szabolcs—székesfehérvári vonal átmeneti forgalmáról beszél, azt az erőltetett következtetést venni, hogy ez lényegben nem más, mint a Székesfehérvár—adony-szabolcs-paksi vasútnak bérbeadási szándéka, ezt talán egy komoly-ságra igényt tartó felsőbb hatóságnak még sem volna szabad megkockáztatni.

ad e) eltekintve attól, hogy a kormány-nak az alkudozásba egy megbízás nélküli érdekelttel nem is lett volna szabad becsatlakozni, az esik részünkre is legfőbb kifogás alá, hogy a kormány a részvény-társaság pénzügyi helyzetét beható vizsgáló tárgyává nem tette és csupán az elsőbbségi részesvényesek érdeke lebeggett szeméi előtt; mert ha az alkudozást előtárgyalás előzi meg és abba a törzsrészesvényesek is belevonódnak, akkor majd sikerült volna az elsőbbségi részesvényesek valódi érdekét kipuhatólni s amint az általunk megtett óvás után, még akkor, midőn a régi ministerium foglalta el a kormányt, maga a végrehajtó bizottság is a kezünk között levő okmányok tanúsága szerint készséggel áll támogatásunkra, hogy a törzsrészesvényesek 38%-kal beváltassanak, nem kétekedünk, hogy ily módon köztünk és az elsőbbségi részesvénytulajdonos kereskedelmi bank között is méltányos egyezség jött volna létre, melyet természetesen megakadályozott a jelenlegi kereskedelmi minister annak a pesti magyar kereskedelmi bankkal szemben tanúsított kiváló készsége, és ma már az is természetes, hogy a pesti magyar kereskedelmi banktól várni döresség volna, hogy megszerzett jogaitól a törzsrészesvényesek javára engedjen.

ad f) a ministeri jóváhagyás azon indoklása, mely szerint a törzsrészesvényesek helyzete akkor lett volna kedvezőbb, ha az állami megváltás az elsőbbségi részesvényesek osztlék-hátralékának felszaporodása előtt érvényesült volna, a jelen esetben nem alkalmazható, mert a paks-adony-szabolcsi vasút a maga egészében nem tartozik az olyan vasutak közé, melynek

összekötő jelentősége volna, tehát az az állam által nem az 1888: 4. t.-cikk 2. §-ában meghatározott módon váltható meg, hanem ha erre az államnak szüksége van, minden lényező érdekének figyelembe vételével keletkezett egyezség alapján. Ma már különben az 1904. évi 14-ik t.-cikk életbe van léptetve, a ministerre nem nehezedett az uttörés munkája, s ebből a törvényből a minister ur tiszta praecedentet láthat arra nézve, hogy oly esetben, ha az államnak erre a vasútra szüksége van a vasút az államvasutakba való helyezés jelentőségével bír, a törzsrészesvényesek teljes névértékben elégtendőek ki.

ad g) minden esetre előny a magán tulajdönt képező törzsrészesvényesekre, ha ki-elégítéskor megelőzik az állam tulajdonát képező törzsrészesvényeseket, de ez nem bizonyítja azt, hogy a törzsrészesvényesek kielégítése elfogadható módon állapított meg, sőt amellett bizonyít, hogy maga a minister is egy pillanatra érezte a törzsrészesvényesekkel történt átlatlanságot és azt gondolva, hogy az állam nem támadja meg ezért az államot képviselő ministert, éppen olyan könnyen törölte az állam követelését, mint a milyen hidegvérrel tette ez idő-szerint értéktelenné az erkölcsi testületek törzsrészesvényeit, csak hogy a pesti magyar kereskedelmi banknak szívességet tehessen.

ad h) a jóváhagyó határozatban még kifejezésre jut a minister ur részéről, hogy az esetre, ha a bérlet tartama alatt a vasút jövedelmezősége oly kedvező fordulatot venne, amelynek bekövetkezése esetén a törzsrészesvényesek már osztlékra számíthatnak.* Ez a biztatás komoly számba nem megy és erről beszélni teljesen felesleges.

ad i) a törvényhatóságokhoz és a Zirci apátságához intézett leiratában kereskedelmi minister ur végre úgy nyilatkozik, hogy a fejér- és tolna-vármegyei helyi érdekű vasút bérbevételénél a törzsrészesvényesek megnyugtatása érdekében a legmesszebb határig elment. Igen is elment a minister ur az önkény, kedvezés, két

A FEJÉRMEGYEI NAPLO TÁRCAJA.

A költő becsülete és honszerelme.

Ita és a sz.-fehérvári Vörösmarty-körben Vörösmarty Mihály születésének 105. évfordulóján felolvastatva:

REGŐZCI (EXNER) GYÜZÜ.

Mélyentisztelt ünneplő közönség!

E kör, kegyeletes szokásához híven, évenként megüli Vörösmarty emlékeztet. De nemcsak a kör, hanem a városnak számos egyesülete és testülete is. Ifjak és öregek, a munkás osztály és társadalom értelmisége egy szívvvel-lelékkel dicsőítik őt és buzdulnak rajta. Istentisztelettel áldoz emlékének az egyház is és ez a legmagasabbabb abból, a mi hazáinak kijuthat. Hála nekik, a kik e tiszteletet meghonosították és apólják! Talán szabad büszkének lennünk arra, hogy városunk e részt előjár e hazában. A ki végig-lapozza a költő születésének százados évfordulója alkalmából kiadott Vörösmarty-emlékkönyvet, az örömmel látja, hogy ez a művelés mennyi becsét termelt és milyen hatása van országszerte. Csak egytől kell óvakodnunk! Hogy e lélekemelésre hivatott ünnepek a megszokás révén gépies elvégzésűekké ne legyenek! Bizunk a jobbokban, akik nem engedik idejutni.

A tavalyi felolvasó, egyik igen becsült és érdemes polgártársunk, megemlékezése főtárgyául Vörösmarty és Petőfi viszonyát választotta. A tárgy alkalomszerű volt, mert akkor ment végbe

a Petőfi-emléktábla leleplezése e város falai között. Midőn jelen felolvasásom gócpontjának én is a főnt említett viszonyt szemeltem ki, meg kell vallanom, hogy erre engem nem ünnepi alkalom vezetett. Többen értekeztek már erről irodalmunkban és ha ki-ki saját műveltsége szemüvegén keresztül is látatja is a tárgyat, nem lett volna kellőképp megokolt ugyanazzal állanom elő mindjárt a rákövetkező évben. De azt hiszem, ha elmondom az eszmék társulását, amely ide vezetett, ez ért-hetővé teszi és talán mentü választásomat.

Néhány héttel ezelőtt olvastuk a napi lapokban, hogy egyik legkedveltebb írónknak, a ki egyszerűsödő képviselő is, egy más párton levő képviselő nyilvánosan nem fogadta el a feleje nyújtott jobbját. Ő, úgy mond, azokat az elveket valló emberrel nem fog kezét. Ez becsületbe vágó dolog és a következménye párbaj lett. A párbaj eredménye pedig megsebesülés, de kibé-külés nem. Személyesen egyik felet sem ismerem. Az író csak műveiből, a melyeket nem egyszer élvezettel olvastam és gyönyörködve néztem a színpadon. Azt igaz lelkiismerettel írhatom, hogy alkotásai hathatósan dolgozzák nemcsak a művészet, hanem a magyarság ügyét is. Társadalmi szereplésében, vezető egyéniségében szintén nyereségét látom a köznek. De ellenfeleiről sincsen sem okom, se' jogom kedvezőitlen nyilatkozni. Ő róla csak annyit tudok, hogy egy tisztahíű, ősz embernek a gyermeke. Olyan embernek, a kit állami létünk kérdéseiben nem könnyű évek során át mindig egyenes jelleme vezérelt. Természetesnek látszik ennél fogva, hogy fia se' tesz

egyebet, mint az ő elvi szigorúságát alkalmazza. És ki tudná a következetesség józan határát e tekintetben megállapítani? Ki mondatná meg előre, hogy mely elvekkel járulhat leginkább hozzá hazája boldogításához? Mindenki azt hisheti, hogy az a legjobb, a melyet ő vall. Sőt minden jó-raváló embernek azt kell hinnie, de aztán az események nem mindenkinek adnak igazat. Ugyan az az ítélet és tett, a mely egyik esetben bevált, a másokban balul üt ki.

Forgattam elmémben az eseményt és eszem-be jutott egy másik párbaj is, a melyet szintén nem régen vívtak, szintén politikai ellenfelek. Itt kölcsönösen súlyos volt a sértés, a szenvedély magasan lángolt és vérbe fult a vég. Minket, csöndes foglalkozásuakat és távolabb állókat, megrendít az ilyen tragédia. A ki a békét óhajta, az áldatlannak itéli az erőszakos harcot. Mily izgatott kedélyek, midőn talán higgadt tanácskozársra, egymás megértésére volna nagyobb szükség! gondoltam. Mennyi vád és gyanúsítás! Mennyi nyilvános megbélyegzés, vagy legalább ennek a szándéka! Annyit tisztuljon a levegő a zivatartban, csak nyomorúságot ne szűljön a gyújtó villám!

A pártok oly hevesen törnek egymás ellen, annyira becsmériük, ücsarólják és kárhoztatják egymást, személyenként annyi kemény szót vadosnak egymás fejéhez, az ország színe előtt, hogy ha mindebből csak a fele is talál, akkor maholnap az újjainkon elszámálhatjuk a becsületükben érintetlen embereket. Pedig csak az igaz, hogy izzó a lég. Ennek a kíméletlenségnek egy mindgyakrabban hangoztatott megkülönböztetés

HYDROCHROMIN

csupán hideg vízzel

minden egyéb todaték nélkül vegyítve már is használatra kész festék,

homlokzatosk és mindennemű belső helyiségek mázolására,

amely gyorsan szárad, mázra szegtelan, zománcszerű sima és kemény mosható viharálló tűzbiztos, színeit évekig változatlanul megtartja, gázoknak, esőnek és zivataroknak ellenálló, az olajfestékekkel összehasonlíthatatlanul olcsóbb, az enyvesestékekkel pedig alig valamivel drágább.

Minden színben kapható.

Különös előnye egészségügyi szempontból

méregmentes, szagtalan, antiseptikus, mosható és lyukacsos;

a falak nedvességének elpárolgását nem gátolja.

Ismertető, minta stb. kívánatra ingyen és bérn.

Valódi csakis az idenyomott végjeggyel ellátott csomagolásban.

Szárzavami kréta, mész és kőipar részvény-társaság, Szárzavám (Sopron m.)

Egyedül ifj. Ditmár József, Székesfehérvár, megyénk képviselőjénél Szögyéni-Marich-utca kapható.

Hirdetések jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban. Szt-István-tér 1.

Aki kitűnő étvágyfokozó
asztali italt óhajt,
Aki gyenge, lábbadozó,
Aki ideges, álmatlan,
Aki ideges, álmatlan,
Aki vérszegény,
Aki sovány,
Aki szoptat,
Aki tüdőbeteg

ne mulassza el saját érdekében a kitűnő hatásának elismert és rendkívül tartós

HERCULES
maláta-tápsör
különlegességet inni. **ÖR**
Kapható minden nagyobb csemege-, fűszer-kereskedésben, kávéházban, vendéglőben és a Hercules Sörfőzde székelyi telepén.
Budapest, VII. Bethlen-tér 3.

Telefon 63--67.

Árjegyzék ingyen.

Vidékre postán küldünk 5 kg. próbaküldeményt (6 üveg) utánvétellel.

Kapható: Székesfehérvár, Reinitz Lipót cégnél.

Bélelt bőr keztyűk párja 85 kr.

Egyedüli rak tár Borsalino olasz Pelikán és Gyukits magyar, val. angol kalapokban.
= Pichler loden kalapok. =

KNAZOVITZKY BELA

Székesfehérvár.

Különleges választék uri és női divat cikkekben a legolcsóbbtól a legfinomabb ki-
= = = = vitelig. = = = =

Nyakkendő különlegességek!

Szörme árukban óriási választék. Francia Pique mellü férfi ingek drbjá Kor. 2.40-től.

Tiszta selyem férfi nyakken-
= = = = dők darabja 50 fillértől. =

Loden, szörme sapkák nagy
= = = = választékban. = = = =

Bénger-féle valódi Jäger alsó
= = = = ruhák. = = = =

Női, férfi, gyermekcipők, posztó,
= = = = chewro, box bőrből. = = = =

A legjobb árúk! = = = =
= = = = Legolcsóbb árakban!

Szarvasbőr keztyűk párja 75 kr.

Frank Balázs

kutmester, (I. Öreg-utca 5 sz.)

Elfogad kutfurást, ásást, szivattyujavítást, vízvezeték- és fürdőberendezéseket. Minden e szakmába vágó munkákat gyorsfuro eszközökkel, jutányosan és pontosan végez.

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE.

Elfogad a legméltányosabb föltételek és díjak mellett tűz-, jég- és életbiztosításokat.

A kartelben álló részvény-társulatokkal szemben a versenyt egyedül a Szövetkezet fejti ki, érdeke tehát a gazdaközönségnek, hogy azt támogassa.

Képviselőség minden községben.

SZÉKESFEHÉRVÁROTT: ISKOLA-UTCA 11. SZ.

52--32

Kedvező feltételek.

„DORDRECHT”

életbiztosító társaság
DORDRECTBEN (Hollandia.)

Engedélyezve az 1873. évi november 10-én 21. sz. a. kelt királyi dekretummal.

Magyarországi fiók:

Budapest, V., Marokkói-utca 2. (Erzsébet-tér sarkán)
(saját palotája.)

igazgató:

Robitsek Henrik Ferenc.

A „Dordrecht” az egyedüli társaság, mely törvényesen kötelezte magát, hogy magyarországi üzletének díjtartalékait magyar értékekben helyezi el.

Referenciák:

Magyar általános hitelbank.

Pesti magy. kereskedelmi bank.
Budapesten.

Képviselője: Ifj. Lendvay Ferenc.

Jutányos díjak.

Villanyerőre berendezett

GŐZMOSÓDA.

LAKATOS-UTCA 10.

Legszébb mosás és vasallás szakszerűen készítetik a legjutányosabb árban. Pontos kiszolgálás.

A nagyrédmű közönség becses pártfogását kéri

Nagy Ignác
mosodás.

Lakatos-utca 10.

SCHUBERT ÉS SCHLESINGER ÁRUHÁZA

Székesfehérvár. Nádor-utca.

Karácsonyi alkalmi kiárusítás

már megkezdődött és december hó 31-ig tart.

Karácsonyi kirakataink látványosságot nyújtanak.

**Minden cikk
árral jelezve!**

50.000 méter
tisza gyapju francia
voile de laine

Össze nem tévesztendő
holmi silány pamut áruval!

Elragadó szép,
divatos minták!

Métere 45 kr.

Óriási tömegben
felhalmozódott szövet és
selyemmaradékok

**minden elfogadható árban
adatnak el!**

**Eseményszerű, minden versenyt
kizáró karácsonyi áraink:**

Gyapjukelmék

csakis széles, jó minőségű divatos áru, legkiválóbb gyártmányok,
valódi alkalmi vételek métere 33 krtól kezdve 1 frt. 60 krig.

Selyem szövetek

A legszebb minták, finom minőség, eddig elérhetetlen és
verseny nélkül álló métere 60 krtól kezdve 1 frt. 45 krig.

Mosókelmék. barchetok

Kitűnően mosható, jó minőségek, divatos minták és színek,
felülmulhatatlan, csakis áruházunk különlegességei
métere 15 krtól kezdve 55 krig.

1000 tucat tiszta vászon 4 ajouros zsebkendő, eseményszerű, **fel-
tűnően szép karácsonyi ajándék**, elegáns dobozban

tucatar 3 frt. 25 kr.

5000 darab leszabott francia bátiszt himzett blous, művészies ki-
viteli selyem himzéssel, minden színben, csakis áruházunkban
kapható! **Darabja 1 frt. 45 kr.**

**Karácsonyi alkalmi mintagyűjteményünket, mely változatos tartalma,
praktikus összeállítása, különösen pedig minden versenyt kizáró olcsó árai
által páratlanul áll, kívánatra bérmentve küldjük t. vevőinknek.**

**Schubert és Schlesinger áruháza.
Székesfehérvár. Nádor-utca.**